

de blauwe klauwier

JAARGANG 12 NR. 3

DE BLAUWE KLAUWIER is een uitgave van "VOGELWERKGROEP DE KEMPEN",
en verschijnt 4 - 5 x per jaar!

LOSSE ABONNEMENTEN zijn verkrijgbaar door storting van f 20,00 op
Bankrekeningnummer 122716337, Rabobank Hoogeloon (gironummer Rabobank:
1118489) onder vermelding van "Abonnement Blauwe Klauwier". Portokosten
zijn inbegrepen.

DE REDACTIE bestaat uit:

Jack Bos,

Jan Wouters, Lex Peeters

redactie adres: De Braken 11 5541 ac Reusel

*****

VOGELWERKGROEP "DE KEMPEN": Beoogt hoofdzakelijk bezig te zijn met vogel-
studie en natuureducatie, in het algemeen ge-
richt op de Kempen. Dit ten einde vogels te be-
schermen en de kennis op het ornithologisch vlak
te vergroten. Bovendien om de belangrijkste vogel-
gebieden te kunnen beschermen en eventueel te be-
heren. Hiernaast kunnen andere activiteiten plaats
vinden, indien die leiden tot algemene natuurbe-
scherming, natuurbeheer, natuurstudie en natuuredu-
catie.

LIDMAATSCHAP is te verkrijgen door storting van f 40,-- (studenten) of f 50,--
op Bankrekeningnummer 122716337, Rabobank Hoogeloon (gironummer Rabobank:1118489)
onder vermelding van "Lidmaatschap Vogelwerkgroep".

ALLE POST, gericht aan Vogelwerkgroep "De Kempen" dient aan de secretaris ge-
adresseerd te worden: Renée Loos: Lensheuvel 37, 5541 BA Reusel, 04976-3049.

*****

KOMMISSIES + Contactpersonen.

- Commissie Beheerswerkzaamheden: Pieter Wouters, Lensheuvel 37, 5541 ba Reusel.
tel: 04976 - 3049
- Commissie Tentoonstellingen : A. Vrijaldenhoven, Broekweg 25,
5503 GA Veldhoven, tel. 040-537251
- Commissie Waarnemingenverwerking: Lex Peeters, Marialaan 26, 5541 cd Reusel.
tel: 04976 - 2271

DIA-ARCHIEF: Wim de Kroon: Kuikseindse weg 6, 5091 td Middelbeers, tel: 04244 - 2329.

COPIJ; Alle copij voor "De Blauwe Klauwier" dient strikt vóór de uiterste inlever-
datum binnen te zijn!!! Alle copij die "after deadline" ontvangen wordt kan
pas gepubliceerd worden in het eerstvolgende nummer.

**NIETS UIT DE BLAUWE KLAUWIER MAG WORDEN OVERGENOMEN, ZONDER VOORAF VERKREGEN
SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE!**

VAN DE REDAKTIE

Hier ligt dan weer een nieuwe aflevering van de Blauwe Klauwier voor je. Het is deze keer een wat dunnere dan normaal en hij is wat later dan normaal. Dat geeft meteen aan waar de schoen wringt nl. er was niet genoeg kopij om eerder te verschijnen en nu is hij nog (te) mager. Verder zijn er in de redaktie nog enkele veranderingen opgetreden. Wegens te drukke werkzaamheden zag Lex het niet meer zitten om nog redaktiekoördinator te blijven. Als goede opvolger had Ernest zich al aangeboden maar hij moest zonodig in Roermond een baan aannemen, wat voor de vogelwerkgroep niet zo'n gunstige operatie was. Omdat Jack het voorlopig ook wat rustiger aan wilde doen (wie niet eigenlijk) bleef ondergetekende over om redaktiekoördinator te worden. Bij deze dan. Voorlopig. De redaktie kan dus nog wel iemand gebruiken om het lay-out-werk mee te doen.

Als jullie er prijs op stellen dat de Blauwe Klauwier blijft verschijnen en zijn 13e(!) jaargang haalt, schrijf dan ook eens een stukje over een excursie, een gebiedje, een vogelsoort, een inventarisatie, een onderzoek of een waarneming en stuur dat in. Voor een boekenrubriek hebben we ook nog plaats maar geen medewerk(st)er, materiaal is er genoeg. Kortom de Blauwe Klauwier is een blad voor de leden van de vogelwerkgroep maar ook door hen anders zal het hem niet veel beter vergaan dan de Klapekster in Nederland.

Jan Wouters, redaktiekoördinator

KEMPISCHE PATRIJS-INVENTARISATIE 1986

E. VAN ASSELDONK

Inleiding:

In het voorjaar van 1984 is het Samenwerkingsverband van Oost-Brabantse Vogelwerkgroepen gestart met een broedvogelinventarisatie van de Patrijs in het agrarische gebied. Dit met de bedoeling een vrij nauwkeurig beeld van de talrijkheid en de verspreiding van deze soort te verkrijgen. De Kempen was met slechts 2 personen slecht vertegenwoordigd, maar daar is dit jaar verandering in gekomen; 6 mensen telden 16 km.hokken. Ik hoop dat door deze publikatie (nog) meer mensen worden aangespoord om ook de Patrijsinventarisatie van 1987 tot een succes te maken.

Bij deze wil ik E.v.Asseldonk, M.Bakermans, P.Boudewijns, M.v.d.Broek, H.Munsters en J.Wouters bedanken voor het leveren van de gegevens en hoop binnenkort ook nog de gegevens te ontvangen van A.v.Roosendaal, P.Spoorenberg en W.v.d.Voort!.

Methode:

Als inventarisatieperiode werd aangehouden maart en april. Dat de activiteiten van de Patrijs dit jaar, vanwege het koude voorjaar, later op gang kwam is duidelijk een geval van jammer, maar helaas! Geteld werd van één uur voor tot één uur na zonsopkomst en -ondergang. Gedurende deze tijd moesten twee km.hokken onderzocht worden. Niet iedereen voldeed echter aan deze eisen. Ook haalde niet iedereen het minimale aantal van 3 bezoeken per km.hok. (o.a. Hapert e.o. , de aantallen waren wellicht nog hoger!) Tijdens het bezoek werden de roepende mannetjes gekarteerd, voor de Kempen zijn echter ook paarwaarnemingen in de totaallijst opgenomen.

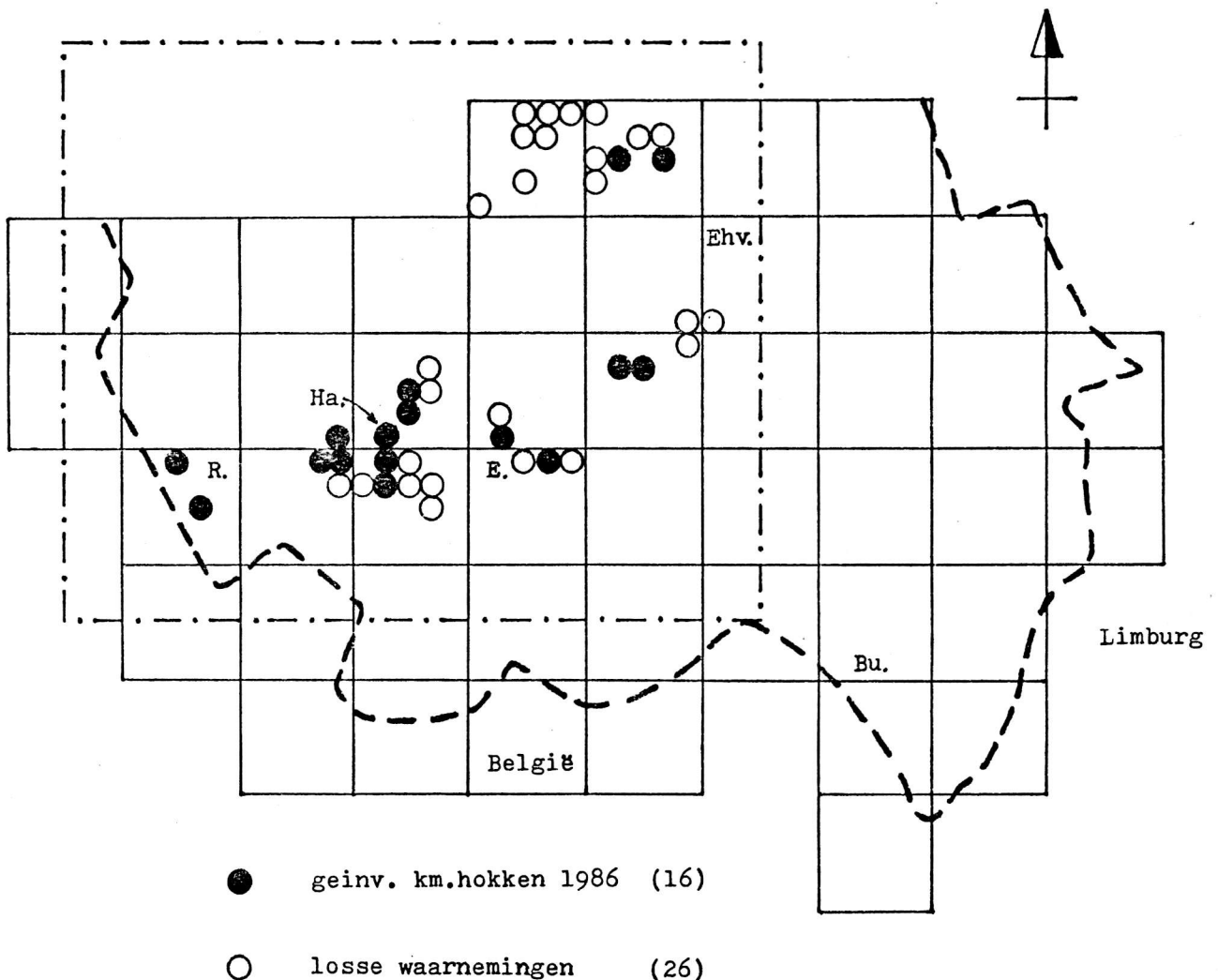

Volgens het Handboek Vogelinventarisatie gelden namelijk zowel paarwaarnemingen als roepende mannetjes als uitsluitende waarnemingen! Geen van de tellers mocht en heeft gebruik gemaakt van een tape-recorder.

Resultaten:

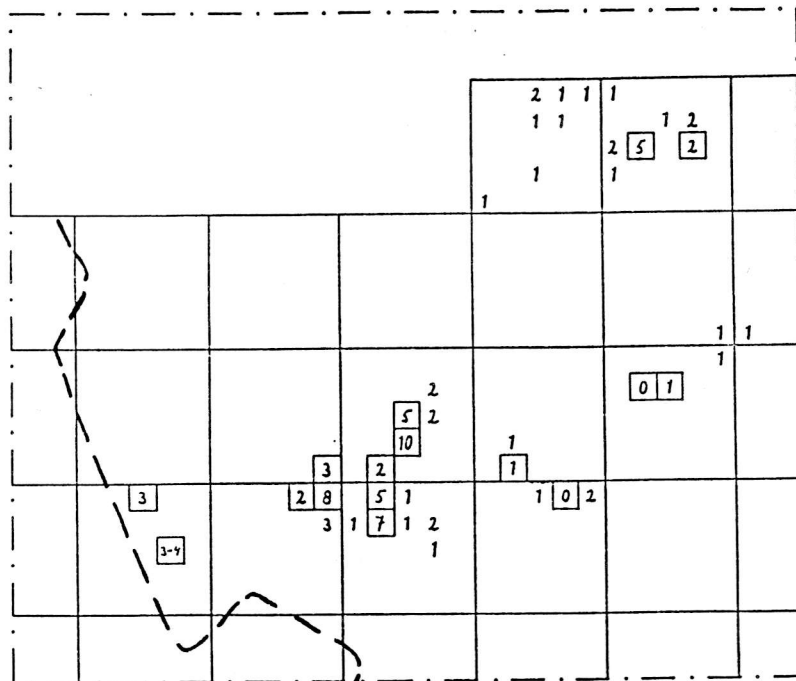
Ondanks het feit dat het aantal geïnventariseerde km.hokken laag is (zie kaart 1.), zijn toch grote aantallen Patrijzen geteld. Zie voor de aantallen zowel kaart 2 als bijlage 1. Met name rond Hapert (Ha.) zijn de aantallen voor Oost-Brabantse zéér hoog, vooral het eenmalig voorkomen van 10 terr./100 ha. !

Kaart 1 : Verdeling van het aantal geïnventariseerde km.hokken in het werkgebied van VWG "de Kempen".

Gemiddeld werd een dichtheid bereikt van 3,6 terr. per 100 ha. Dit is zeer hoog, maar wordt overschaduwd door een "verkeerde" opzet van de inventarisatie! Iedere teller "mocht" zijn km. hok zelf kiezen terwijl het de bedoeling was dat iedere teller twee of meer km.hokken aangewezen kreeg. Vanzelfsprekend pakt men dan km.hokken waar men ooit eerder Patrijzen heeft waargenomen.

Kaart 2 : Aantalsverdeling in geïnventariseerde (□) km.hokken en losse waarnemingen (uitgewerkt kader kaart 1.).

Het aantal losse waarnemingen (26) kan duiden op een vrij regelmatige verspreiding van de Patrijs rond de geïnventariseerde km.hokken (zie kaart 2 en bijlage 1). Niet iedere teller gaf echter losse waarnemingen door. Vanwege de verkeerde opzet is het vooralsnog niet erg zinvol om een voorkeursbiotoop op te geven voor de Patrijs in de Kempen.

Discussie:

In totaal werden dit jaar 92-93 territoria van de Patrijs vastgesteld in slechts 42 km.hokken in de Kempen. (de Kempen telt in totaal ruim 870 km.hokken !)

Bakermans(1984) geeft voor de Kempen een totaal van 100 broedparen in 1982. Deze inventarisatie wijst uit dat dit op dit moment duidelijk onderschat is. In zijn broedvogelatlas geeft Teixeira (1979) voor zandgronden van Drenthe ,de Veluwe, Twente en Oost-Brabant een dichtheid variërend van 0,5 tot 2,5 paar per 100 ha. De Patrijsinventarisatie van 1984 (Bankers e.a. 1985) bevestigt dit, namelijk met 1,5 paar per 100 ha. De Kempen zit daar met deze inventarisatie ver boven. Zou dat ook zijn als volgend jaar de opzet wordt aangepast ? De tijd én medewerking van u zal dat moeten uitwijzen.

Literatuur:

- Bakermans, M. (1984): Inventarisatie van enige broedvogels in het agrarisch gebied van de Kempen 1982.
Blauwe Klauwier 10 (1) : 38-48.
- Bankers, W. e.a. (1985): Het voorkomen van de Patrijs in Oost-Brabant in 1984.
Roodborsttapuit 4 (1) : 34-41.
- Hustings, M.F.H. e.a. (1985): Vogelinventarisatie. Achtergronden richtlijnen en verslaglegging. (Natuurbeheer in Nederland, deel 3). Wageningen/Zeist.
- Teixeira, R.M. (1979): Atlas van de Nederlandse Broedvogels.
's Graveland.

Ernest v. Asseldonk , De Klerklaan 47, 5624 BB Eindhoven (NBr).

Bijlage 1: Aantalsspecificatie per km.hok van de Patrijsinv. 1986

PATRIJSINVENTARISATIE 1986, geïnventariseerde km.hokken:

Atlasblok	km.hok	aantal		biotoop
		tot.	roep. ♂	
51-34	32	5	5	bouwland o.a. mais
	34	2	2	gras en bouwland (mais)
51-51	55	3	3	onbekend
51-52	33	5	5	onbekend
	43	10	10	onbekend
	52	2	2	onbekend
51-53	52	2	0	grasland
51-54	22	0	0	-
56-18	23	2	1	grasland
	13	3	3	gras en bouwland
57-11	34	3-4	3-4	gras en bouwland
	14	2	2	onbekend
57-12	15	8	8	onbekend
	12	5	5	onbekend
	22	7	7	onbekend
57-13	14	0	0	-
Totaal	16	59-60	56-57 , k.o.m.	57-58 terretria

PATRIJSINVENTARISATIE 1986, Losse waarnemingen:

Atlasblok	km.hok	aantal		biotoop
		tot.	roep. ♂	
51-33	13	4	0	bouwland (mais)
	14	2	0	heide
	15	2	0	braakliggend heiderest.
	23	2	0	heide
	24	1	1	heide
	43	1	1	gras/bouwland
	51	2	0	grasland
51-34	11	1	1	braakliggend heiderest.
	23	2	1	bouwland (mais)
	24	4	0	gras/bouwland
	31	4	0	bouwland
	41	2	0	grasland
51-44	55	2	1	grasland
51-45	51	1	1	grasland
51-52	24	2	2	onbekend
	34	2	2	onbekend
51-53	42	1	1	ingezaaid graan
51-54	15	2	0	grasland
57-11	25	3	3	onbekend
57-12	13	1	1	onbekend
	21	1	1	onbekend
	23	1	1	onbekend
	24	2	2	onbekend
	34	1	1	onbekend
	57-13	13	2	1
	15	4	1	gras en bouwland
Totaal	26	52	22 , k.o.m.	35 terretria

DE AKTIVITEITEN VAN DE KOKMEEUWGROEP

JACK BOS

De kokmeeuwgroep is een groep die bestaat uit 8 leden van onze vogelwerkgroep en houdt zich bezig met de ontwikkelingen rond de kokmeeuwenkolonie op de Malpievennen. De groep is in het voorjaar van 1985 geformeerd naar aanleiding van een verzoek van de gemeente Valkenswaard aan de vogelwerkgroep om mee te helpen aan het kokmeeuwenprobleem. De jaarlijks terugkerende kokmeeuwenkolonie dreigt het natuurlijk evenwicht op de vennen te verstoren. De gemeente Valkenswaard is van mening dat de vennen dichtgroeien door de meststoffen die via de Kokmeeuwen in het venwater terecht komen en dat andere broedvogels door de Kokmeeuwen worden verstoord. Voordat de kokmeeuwgroep werd geformeerd, was door de gemeente Valkenswaard al besloten om in het seizoen 1985 de kokmeeuweieren te rapen met dien verstande dat per nest één ei bleef liggen. Het rapen werd uitgevoerd door medewerkers van de gemeente en enkele leden van IVN-Valkenswaard. Ondertussen werd door de kokmeeuwgroep het nodige overleg gevoerd om tot een duidelijke probleemstelling te komen. In samenspraak met de gemeente werd de volgende doelstelling geformuleerd:

Stel een betrouwbare methode vast en geef een opgave van:

a) het aantal broedparen en -plaatsen van de Kokmeeuwen op de Malpievennen.

Stel een betrouwbare methode vast en toon aan:

b) of er sprake is van guanotrofiëring van de vennen

c) of er sprake is van verstoring van andere broedvogels door de Kokmeeuwen.

De randvoorwaarden waren voorlopig dat het broeden van enkele honderden Kokmeeuwen geconcentreerd in het midden van de vennen toegestaan is en dat het ongewenst is dat de Kokmeeuwen zich vanwege de activiteiten elders in de buurt gaan vestigen. Om bovengenoemde doelstelling te verwezenlijken zijn nog in het seizoen 1985 door de kokmeeuwgroep de volgende werkzaamheden verricht:

- 1) het inventariseren van de broedvogels van het Malpiegebied
- 2) het verrichten van nesttellingen in de kokmeeuwenkolonie vanuit een boot en het verrichten van tellingen van het aantal Kokmeeuwen vanaf de paden
- 3) het maken van een studie van de vegetatie-ontwikkeling van de vennen aan de hand van luchtfoto's van de Topografische Dienst
- 4) het organiseren van een studie naar de hoeveelheid in het venwater aanwezige stikstof en fosfaat afkomstig van de mest van de Kokmeeuwen. De afd. Milieutechnologie van de HTS te Eindhoven was bereid om de metingen te verrichten in de vorm van een project voor 2^e-jaars studenten.

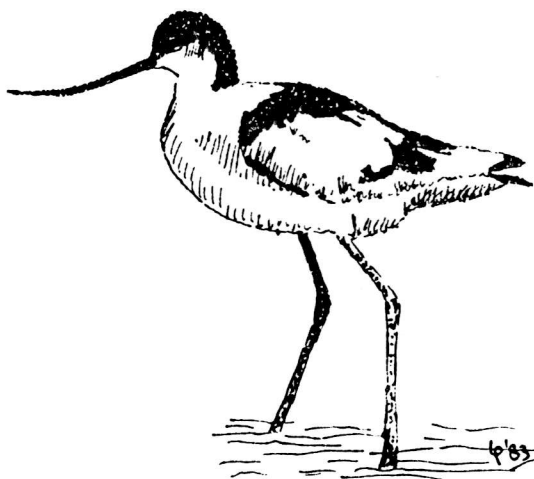
Na het broedseizoen 1985 werden door de kokmeeuwgroep 4 vergaderingen belegd, die uiteindelijk hebben geresulteerd in het opstellen van een verslag dat in het voorjaar van 1986 aan de gemeente Valkenswaard werd gepresenteerd.

Tijdens het verwerken van de gegevens kwam aan het licht dat het rapen van de eieren slechts gedeeltelijk was uitgevoerd. Over de effecten van één ei laten liggen werd geen duidelijkheid verkregen omdat de activiteiten niet systematisch waren uitgevoerd. De oorzaak hiervan kon worden toegeschreven aan onvoldoende overleg tussen de betrokken partijen. Afgaande op de eerste raapactie kon het aantal broedparen in 1985 geschat worden op ongeveer 1200.

Mede door de onduidelijkheden die er bestonden over de activiteiten in het verleden, was dit voor de kokmeeuwgroep aanleiding om de gemeente Valkenswaard te overtuigen van de noodzaak om de werkzaamheden te laten verrichten door één groepering om zodoende de gegevens op een overzichtelijke en systematische wijze te verzamelen. Voor het seizoen 1986 werd de kokmeeuwgroep in de gelegenheid gesteld om de raapactiviteiten te organiseren met de voorwaarde dat alle eieren geraapt werden. Afgaande op de ervaringen van 1985 werd een tijdschema vastgelegd om 3 keer in het seizoen op één dag met 3 boten alle eieren te rapen en de nesten te verwijderen. Op deze manier werd de onrust in de kolonie beperkt tot 3 bezoeken.

Tevens werd er een inventarisatieschema opgesteld voor de andere broedvogels en werden matjes geplaatst voor de Zwarte Sterns. Op dit moment worden de verzamelde gegevens uitgewerkt. De systematische opzet van het onderzoek geeft voor het eerst inzicht in de verspreiding en de broeddichtheid van de kokmeeuwenkolonie op de Malpievennen. Het is de bedoeling om de activiteiten gedurende een aantal jaren op dezelfde wijze uit te voeren om zodoende inzicht te krijgen in de effecten van het rapen en uiteindelijk te komen tot een goede beheersmaatregel. Met de broedvogelinventarisatie hopen we de nodige gegevens te verzamelen om een goed beeld te krijgen van de vogelstand en de mogelijke invloed hierop van de kokmeeuwkolonie. Het plaatsen van de matjes heeft reeds geresulteerd in enkele broedende Zwarte Sterns. Het bestuderen van de luchtfoto's bracht aan het licht dat de Malpievennen inderdaad aan het dichtgroeien zijn. Vanaf 1980-1981 lijkt de begroeiing van het vaarvennencomplex weer af te nemen. Het wateronderzoek gaf aanwijzingen voor een verhoogd stikstof- en fosfaatgehalte.

Concluderend kunnen we zeggen dat het in dit stadium van de werkzaamheden nog niet mogelijk om is om de juiste richting aan te geven voor de oplossing van het kokmeeuwenprobleem. Echter met de ingeslagen weg moet het mogelijk zijn om de juiste richting te vinden. In ieder geval zijn de activiteiten, die ook de nodige kinderziekten kenden, voor ons erg leerzaam. En ik denk dat we blij moeten zijn dat de gemeente Valkenswaard ons die gelegenheid geeft.

Waarnemingen stad Eindhoven

	Soort	Datum	Straat/Plaats	Bijzonderheden	Waarnemer
1	Ransuil	27-4-85	NS Station	jagend tussen perrons rustend op bovenleid.	Fred Geven
1	Torenvalk	7-1-85	St.Joriskerkstr/ Stratumsedijk		Bob vd Wijk
1	Torenvalk	10-4-85	Monteverdstr		"
6	Patrijs	22-12-84	voor stoplichten Kennedyln. Prof.Borgololn.	span v.6 eks blijven rustig foerageren	Peer Busink
1	Paapje	15-5-85	ten noorden van 8e Barrier	tussen draglines	E.v. Asseldonk
1	Patrijs	14-6-85	omgeving IHBO Roggeveenln.		M.Bakermans
1	Wespendief	29-4-85	Oude Bossebaan	trek NO	E.v.Asseldonk
1 ♂	Keep	20-5-85	Genneperweg Fr.S.Deburheemprk	zang	W.Veenhuizen
1	Sperwer	28-8-85	St.Janswg nabij kerk	staat T.Tortel	B.v.d.Wijk
1	Boomvalk	7-5-85	TH terrein	jagend op gierzwaluw	E.v.Asseldonk
1	Buizerd	13-7-85	Klerklaan	termiek zoeken	"
1	Bonte vliegen- vanger	25-5-85	Evestr/Elands- gang	zang	W.Veenhuizen
	Keep	21/29-4- 4/12/20-5 5-6	TH terrein	mogelijk broedgeval	J.Bos
1	Smelleken	16-12-85	Achtste Barrier		P.Marechal
1 ♀	Havik	11-85	boven Hanevoet		H.Munsters
1	Havik	16-4-85	TH terrein		J.Bos
1	Steenuil	21-11-85	hoofdingang Nat.lab		H.Munsters
1	Grasmus	5-6-85	Kennedyln/Baltesakker	zang	M.Bakermans
60	Tafeleenden	10-11-85	vijver Nat.lab		H.Munsters
100	"	21-11-85	"		"
	Roek	22-4-85	14 nesten nabij Genneper- Watermolen 22 nesten nabij IJsbaan A.Coolenln		M.Bakermans W.Veenhuizen
30	Ganzen(spec)	7-1-185	Pastoor v.Aesplein	trek oost	E.v.Asseldonk
10-20	Rietgans	29-1-85	Klerklaan	rumoerig-luid roepend	"
1	Noordse staart- mees	6-5-85	Di Combioweg		"

VOOR U GELEZEN.

In "Ringing and Migration" van juni '86 staat een artikel over Kokmeeuwen die in enkele parken in centraal Londen overwinteren. Een deel van deze meeuwen is erg tam en eet uit de hand. De vraag rees of die tamme meeuwen uit bepaalde streken afkomstig zijn of toch dezelfde herkomst hebben als de wat schuwere exemplaren. Daartoe zijn tamme meeuwen met de hand gevangen en geringd. De terugmeldingen die dit opleverde zijn vergeleken met terugmeldingen die verkregen werden door ringnummers af te lezen van geringde minder tamme meeuwen. Er werden geen Britse broedvogels waargenomen in centraal Londen, ook werden geen zomert~~e~~ rugmeldingen uit Groot-Brittannië ontvangen van de tamme Kokmeeuwen. Er bleek geen verschil te zijn in herkomst van de tamme en de schuwere meeuwen. Beide groepen bleken afkomstig te zijn van de lage landen en de landen rond de Oostzee tot Finland en Rusland toe. De schuwheid van de meeuwen in Londen varieerde erg maar was niet afhankelijk van de temperatuur. Waarschijnlijk hing ze samen met de hoeveelheid voedsel die de parkbezoekers meebrachten.

Verder staat er een stukje in over een toevallige waarneming waaruit blijkt hoe snel de vestiging van een broedpaar bij trekkende zangvogels kan verlopen. Op 9 mei '85 werd 's morgens een geringde Fluiter waargenomen in een geschikt broedgebied ergens in Groot-Brittannië. De vogel was alleen en zong. Dezelfde avond werd geprobeerd de vogel te vangen door hem te lokken met een bandje waarop Fluiter-zang stond. Na een uur kunstmatige zang had de Fluiter zich nog niet laten horen of zien. De omgeving werd grondig afgezocht en uiteindelijk werd hij weer ontdekt, samen met een partner waarmee hij al aan de nestbouw begonnen was. De geringde vogel werd toen alsnog gevangen op de plaats waar hij nestmateriaal verzamelde. Het bleek dat hij geringd was op meer dan 200 km afstand van zijn territorium, op 8 mei '85, minder dan 24 uur voordat hij voor het eerst in zijn territorium werd gezien. Hoewel het territorium nog geregeld werd bezocht voor het volgen van het broedgeval, werd het mannetje niet meer zingend waargenomen.

Uit deze waarnemingen blijkt dat dit mannetje Fluiter tussen 8 en 9 mei meer dan 200 km heeft gevlogen, op 9 mei 's morgens zijn territorium heeft gevestigd en voor de avond een vrouwtje heeft aangelokt waarmee hij meteen begon te nestelen. Het feit dat het mannetje maar op één dag zingend werd gehoord laat zien dat bij inventarisatie van Fluïters door het tellen van zingende mannetjes, gemakkelijk broedparen worden gemist.

Jan Wouters

VOGELVARIA

LEX PEETERS

Opnieuw broedgeval Brangans x Grauwe Gans.

Evenals vorig jaar heeft de Brandgans van Budeldorplein het gepresteerd om samen met een Grauwe gans jongen groot te brengen! De kroost bestond dit keer uit 3 grauwegekleurde pulli en 2 gelig gekleurde pulli.

Bovendien kwamen tenminste 3, waarschijnlijk 4 Grauwe Ganzenparen tot broeden. Op 17-05 werden 1 paar en 4 juv., 1 paar en 6 juv. en 1 paar met maar liefst 11 juv. waargenomen. Onder de 11 juv. zullen zich wellicht jongen van een vierde paar bevonden hebben.

Lex.

Waarneming van een Bijeneter in de Kempen.

Op 30-04-'86 bevond ik me aan het Zwartven te Hooge Mierde. Het Zwartven is een redelijk groot heideven. Het was deze dag zonnig en droog. De windkracht was matig.

Al een tijdje hoorde ik in de verte een hoog geluid, dat ik niet direct kon thuisbrengen. Ik vermoedde dat het een roepende Wulp was, waarvan het geluid door de wind vervaagde. Ik schonk er verder dan ook weinig aandacht aan.

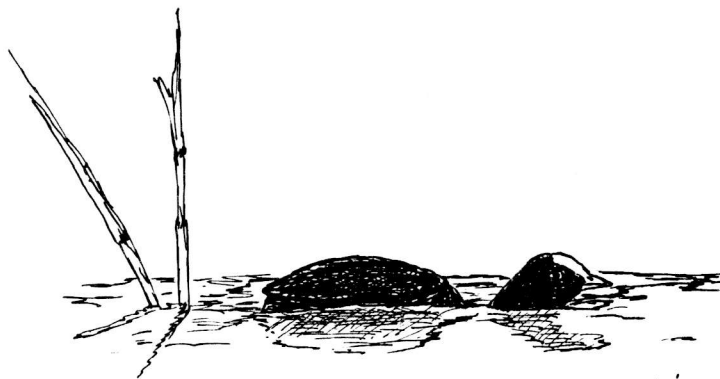
Een kwartier later, rond 17.30 uur, stapte ik op m'n fiets om huiswaarts te keren. Plotseling vloog er een slanke vogel voor me uit, achterna gezeten door een Kauw. Het was niet moeilijk om tot de determinatie van een Bijeneter te komen. Dat ik honderden Bijeneters zag in Tunesië droeg daar weinig aan bij, iedere vogelaar zou deze kleurrijke vogel onder deze omstandigheden direct herkend hebben! Daar kwam nog eens bij dat de Bijeneter op een gegeven moment, voortdurend roepend, hoger ging vliegen, om zich vervolgens naar beneden te laten "dwarrelen". Een typisch gedrag voor deze soort.

Later bleek dat Pierre van de Wielen al eerder deze dag de Bijeneter in het gebiedje had zien arriveren. Hij zag 'm boven het ven verschijnen in het bijzijn van enkele Boerenzwaluwen.

Uit latere bezoeken bleek dat de vogel nog dezelfde dag moet zijn vertrokken.

Ons werkgebied kent slechts enkele waarnemingen van deze soort.

Lex.

Ev. Asselant 83
MEERKOUT

NOTITIES BIJ EEN BROEDGEVAL VAN DE GRAUWE VLIEGENVANGER.

Op 27-05-'86 zag ik voor het eerst in mijn leven een Grauwe Vliegenvanger in onze achtertuin. De dag erop waren er zelfs twee exemplaren, een paartje zou later blijken. Beide vogels bleven hier rondhangen, hetgeen me weinig verwonderde. In de loop der jaren was in onze tuin een ideaal Grauwe Vliegenvanger-biotoop ontstaan. Loof- en Naaldbomen groeien vrij dicht opeen rondom twee vijvers. Boven de vijvers wemelt het doorgaans van de insecten en de vogels vinden hier een open jachtterrein.

Ondanks het feit dat beide Grauwe Vliegenvangers vrijwel onafgebroken in de tuin aanwezig waren, ging ik er in eerste instantie van uit dat ze elders zouden broeden. Ik wist immers geen geschikte broedplaats in onze tuin te verzinnen.

Op 04-06 zag ik een van de vogels met een bek vol insecten regelrecht naar een mandje met halve kokosnoten vliegen, dat onder de dakrand van de garage hangt. De Kokosnoten waren er voor de winter ingelegd als bijvoeding. De inhoud was er inmiddels dankbaar uitgepikt. Met weinig moeite zag ik het andere exemplaar met het kopje opvallend opgericht in een van de halve kokosnoten zitten. De vogel was erg zenuwachtig en vloog direct op toen hij mij zag.

Hoewel Grauwe Vliegenvangers nogal laks kunnen zijn wanneer het om het bouwen van een nest gaat was hier toch erg knap werk geleverd. De buitenzijde bestond voornamelijk uit mos. Daarin bevond zich een kom van fijne worteltjes en droog gras. De bekleding was samengesteld uit veertjes en zacht dons. De inhoud bestond uit vier lichtblauwe eitjes met aan de stompe kant roestbruine vlekjes. Ik vermeld er dit voor de volledigheid bij, omdat de kleur en de tekening van het Grauwe Vliegenvanger-legsel nogal sterk schijnt te variëren.

Naarmate het weer de volgende dagen warmer werd, werd ik pessimistischer over de afloop van deze broedpoging. Het nest bevond zich namelijk op slechts drie meter afstand van het tuinmeublement en op die plek vindt bij zonnig weer veel bedrijvigheid plaats. Bij de minste of de geringste beweging verliet de broedende vogel het nest. Reden voor mij om een risico te nemen en in te grijpen. Ik verplaatste het mandje ruim 2½ meter naar achteren, zodat het net achter een forse Taxus kwam te hangen. Rust was nu gegarandeerd, maar zouden de beide Vliegenvangers het pikken?

Een van de vogels verscheen weer vrij snel ten tonele en vloog rechtstreeks naar de voormalige nestplaats. Daar bleef dit exemplaar enkele seconden biddend hangen om vervolgens op een van zijn favoriete stekjes bij de vijvers plaats te nemen. Druk rondkijkend begon de vogel te alarmeren. In een mum van tijd z'n partner bij 'm zitten. Beide vogels vlogen daarna - als volgens afspraak - naar de bewuste plek en weer werd de situatie vanuit een biddende positie bekeken. Beduusd werd plaats genomen op een takje vlakbij de voormalige nestplaats. Tien minuten lang staarden ze van hieruit naar de lege muur. Maar plotseling vloog een van de Vliegenvangers, alsof het 'm werd ingegeven, recht op de Taxus af. Boven het nest bleef hij even hangen om zich vervolgens over het legsel te ontfermen. De inhoud bleek overigens nog maar drie eitjes te tellen. De eerste crisis was overwonnen, een tweede zou echter snel volgen.....

Een paar dagen later zat m'n moeder een tijdje lang naar het mandje te kijken. Dat geen van de Vliegenvangers op het nest zat ging haar steeds meer verontrusten. Op een gegeven moment werd haar nieuwsgierigheid te groot en ze pakte de kokosnoot uit het mandje. De inhoud bestond nu uit 1 eitje en twee poddernoxe (= spiernaakte) jongen, die juist moesten zijn uitgekomen. Beide oudervogels zaten ondertussen brutaal dichtbij te alarmeren. Snel plaatste ze daarom de kokosnoot weer terug.

Ongeveer drie uurtjes later kwam ik thuis en ik kreeg het verhaal tot in de details te horen. Bij controle bleek de kokosnoot gekanteld te zijn.

Het eitje lag nog in het nest, maar de jongen waren foetsie. 1 exemplaar had ik al snel gevonden. Die lag ijl piepend tussen twee kokosnoten geklemd. Met de andere had ik heel wat meer moeite. Die bleek dan ook tussen het struikgewas op de grond te liggen. Dit tot grote vreugde van een Mierenkolonie, die het slachtoffertje al snel ontdekt moesten hebben.

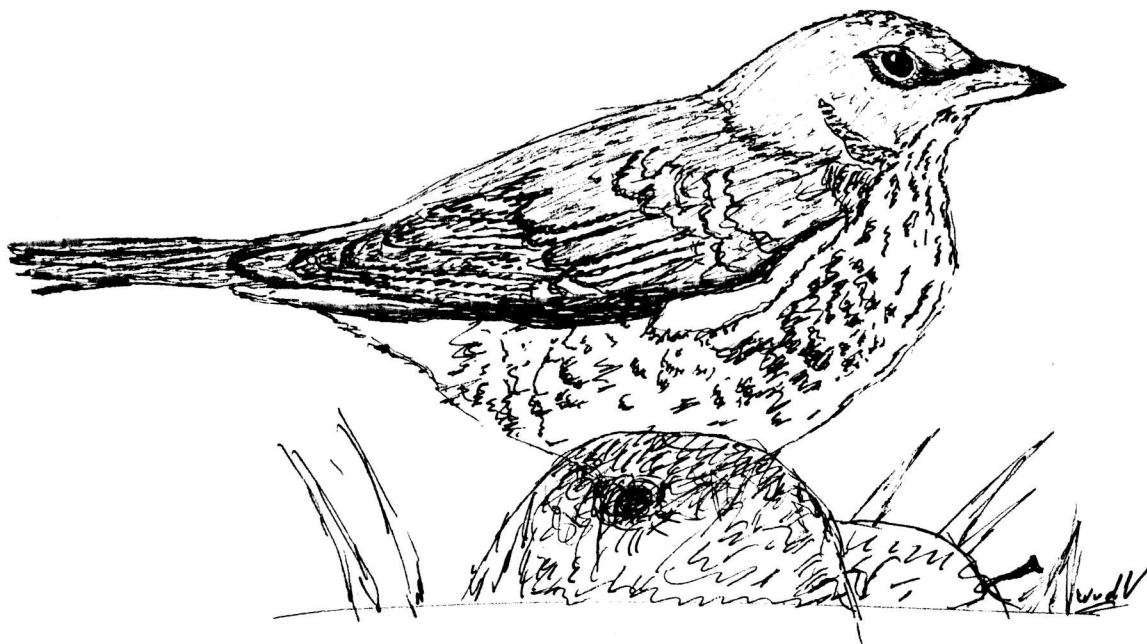
Ik merkte al direct dat de twee ouders de moed nog altijd niet hadden opgegeven. Opvallend agressief vlogen ze steeds luid roepend op me af. Na de zaak hersteld te hebben verliet ik zo snel mogelijk de broedplaats. vanaf een afstandje zag ik dat een van de vogels vrijwel direct weer plaats nam op het nestje, terwijl de andere druk voor de voedselaanvoer begon te zorgen.

Het eitje kwam niet meer uit, maar het jong groeide voorspoedig op. Niet raar trouwens. Twee ouders bekommerden zich full-time over hem. Bij rust vlogen ze beide de naad uit de vleugels, maar bij dreigend gevaar hielden ze er een speciale tactiek op na. Een van de vogels zat dan op een takje van waaruit hij de tuin goed kon overzien. Ondertussen jaagde het andere exemplaar fanatiek door, maar het voedsel werd nu steeds overgedragen aan het wakende exemplaar. Wanneer deze z'n bek vol had en de kust veilig leek dan vloog hij pijlsnel naar het jong om deze te voeren. Hierna werd onmiddellijk de wachtpost weer ingenomen. Dit gedrag werd dagelijks en soms over lange tijd waargenomen.

Reeds na 1½ week zat het jong goed in de veren en vrij onverwachts was het nest verlaten. Vanaf dat moment werd niets meer van de Vliegenvanger-familie vernomen. Na alle troubles die ze meegemaakt hadden piekerden ze er blijkbaar niet over, om op deze plek nog aan een tweede broedsel te beginnen. Jammer, maar wel een hele zorg minder. Voor de Grauwe Vliegenvangers, maar vooral ook voor mij!

Lex.

N.B.: Daar waar "hij" geschreven staat mag natuurlijk ook "zij" gelezen worden. Het is echter zo moeilijk om bij Grauwe Vliegenvangers de geslachten uit elkaar te houden.

"STELTLOPER-ONDERZOEK" OP DE LANDSCHOTSE HEIDE.

Vanaf begin augustus worden op de Landschotse heide dagelijks de meeste vogelsoorten geteld. Het belangrijkste doel is om het trekverloop van de Steltlopers te volgen. Het onderzoek neemt per dag vier tot vijf uren in beslag. Langs deze weg verzoek ik daarom beleefd om extra goed je best te doen om de vogels zo min mogelijk te verstoren. Het zou de resultaten kunnen beïnvloeden. Verder spreekt het voor zich dat aanvullende waarnemingen bij ondergetekende van harte welkom zijn. Bovendien zoek ik nog gegevens die een aanvulling kunnen vormen op de broedvogelinventarisatie bij Goor & Flaes en op de Landschotse heide. Deze a.u.b. met spoed doorgeven, zodat in de volgende Klauwier weer een bespreking van het broedseizoen kan verschijnen.

Bij voorbaat dank!

Lex Peeters.

Marialaan 26, 5541 cd Reusel (04976-2271).

Bospaden heide in Bladel aangetast

Wel schuld maar geen boete na inzaaien bospaden

(Van een onzer verslaggevers)

EINDHOVEN – De Eindhovense kantonrechter mr. J. Nieskens vindt een 54-jarige inwoner van Netersel wel schuldig aan het zonder vergunning fresen, bemesten en inzaaien van bospaden in een natuurgebied in Bladel, maar de man krijgt geen boete. De officier van justitie mr. C. Revis eiste gisteren 250 gulden.

In zijn vonnis houdt de kantonrechter rekening met het feit dat zes bospaden in de Mispelendse en Neterselse Heide in Bladel en Netersel op aanwijzen van de Bladelse wethouder A. Craens zijn bemest, gefreesd en ingezaaid. Als een leek aanwijzingen krijgt van een wethouder, of die nu als wethouder of als privépersoon optreedt, dan betekent dat voor de kantonrechter dat Craens als wethouder heeft gehandeld op gronden van de gemeente. Betrokkene, die als verantwoordelijke was aangewezen, maar gisteren niet op de zitting was, had wel moeten

weten dat het bemesten en frezen van de bospaden zonder vergunning niet mag. Vandaar wel het schuldig maar geen straf voor de man uit Netersel.

Kippemest

Vorig jaar werden minstens zes zandpaden en dreven in de Neterselse en Mispelendse Heide (in juli 1984 aangewezen als beschermd natuurmonument) gefreesd, bemest met kippe- en zeugemest en ingezaaid met een grassoort, die in dat natuurgebied vreemd is. Het karwei is uitgevoerd namens de Jagersvereniging St. Hubertus uit Netersel nadat wethouder Craens eerst een lezing had gehouden over het verbeteren van de omstandigheden voor het wild. De jagers vroegen daarop om iets dergelijks te doen op de Mispelendse en Neterselse Heide.

De wethouder is samen met de voorzitter en secretaris van de jagersvereniging enkele paden gaan bekijken en op aanwijzen van wethouder Craens is het karwei door de voorzitter met enkele hulpen uitgevoerd. Van de zonder vergunning uitgevoerde werkzaamheden kregen natuurbeschermers letterlijk lucht. Ze maakten de zaak aanhangig en wilde vervolging van de schuldigen.

De politie van Bladel maakte een proces-verbaal op waaruit bleek dat niemand er moeite mee had om te vertellen hoe het was gegaan. Als schuldig uitvoerder van het werk, dat leidde tot aantasting van het gebied, werd de 54-jarige inwoner van Netersel aangemerkt.

Eindhovens Dagblad
9 juli 1986

Aantasting

De betrokkene had verklaard niet te weten dat het om een beschermd natuurgebied ging en als hij had geweten wat voor drukte erover zou ontstaan, zou hij zich hebben bedacht. Craens zou geen toestemming hebben gegeven voor zeugemest.

Kantonrechter mr. Nieskens vond het jammer dat betrokkene niet was verschenen. Officier van justitie mr. Revis achtte wettig en overtuigend bewezen dat er zonder vergunning iets in het natuurgebied was gebeurd wat niet door de beugel kan. Maar rekening houdend met de persoon en de omstandigheden (hij heeft de indruk dat de aantasting van het gebied beperkt is) kwam hij tot een boete van 250 gulden.

De kantonrechter hield ook rekening met de beperkte omvang van de schade voor het natuurgebied en met het feit dat de man op aanwijzing van de wethouder heeft gehandeld en kwam tot schuldig zonder toepassing van straf.

VOGELREVALIDATIE – CENTRA

IN DE KEMPEN E.O.:

- J.P.H. van Aerts	De Stoutheuvel 170	5632 mv Eindhoven 040 - 423942.
- P.A.J.G. Franssen	Acasiastraat 20	5616 ll Eindhoven 040 - 511587.
- J.F. Mollen	Vinklaan 5	5561 tl Riethoven 04970 - 4025.
- L.J.Th.M. Smulders	Korfvlechterwei 4	5551 sw Valkenswaard 04902 - 12196.

ADRESSEN BESTUURSLEDEN

Renée Loos	secretaris	Lensheuvel 37,	5541 BA Reusel. 04976-3049.
Geert Sanders	Penningmeester	J.Goossensstr. 33,	5528 BD Hoogeloon. 04978-2139
Willem Veenhuizen	Biol. secretar.	Bussele 32,	5641 PB Eindhoven. 040-826913.
Jack Bos	Biol. secr.	Kaneelstraat 7,	5612 LJ Eindhoven. 040-431091.
Marco Bakermans	Algemeen lid	Klaproos 17,	5527 KG Hapert. 04977- 5862.
Bob van de Wijk	Algemeen lid	St. Leonardusstr. 48.	5614 EJ Eindhoven. 040-115651.

INHOUD:

Jan Wouters	Van de redactie	1
E. van Asseldonk	Kempische Patrijs-inventarisatie 1986	2
Jack Bos	De activiteiten van de kokmeeuwgroep	7
Willem Veenhuizen	Waarnemingen stad Eindhoven	10
Jan Wouters	Voor U gelezen	11
Lex Peeters	Vogelvaria	12